

Briuselis, 2018 05 22
COM(2018) 267 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Nauja Europos kultūros darbotvarkė

{SWD(2018) 167 final}

1. Įvadas

Per 60-ąją Romos sutarčių sukaktį 27 valstybių narių ir ES institucijų vadovai paskelbė, kad jų siekis – Sąjunga, kurioje *piliečiai turėtų naujų kultūrinės bei socialinės raidos ir ekonomikos augimo galimybių. [...] Sąjunga, kuri saugo mūsų kultūros paveldą ir skatina kultūrų įvairovę*¹. Tai buvo patvirtinta per 2017 m. lapkričio mėn. Geteborgo vadovų susitikimą ir 2017 m. gruodžio mėn. Europos Vadovų Tarybos susitikimą², kuriame taip pat buvo pabrėžta, kad 2018 m. Europos kultūros paveldo metai³ yra svarbi galimybė siekiant didinti informuotumą apie kultūros ir kultūros paveldo socialinę ir ekonominę svarbą.

Savo komunikate dėl Europinės tapatybės stiprinimo per švietimą ir kultūrą⁴ Komisija nurodė, kad *visoms valstybėms narėms vienodai svarbu išnaudoti visą švietimo ir kultūros potencialą, skatinantį darbo vietų kūrimą, socialinį teisingumą bei aktyvų pilietiškumą, ir padedantį patirti visą Europos tapatybės įvairovę*.

Turtingas Europos kultūros paveldas ir dinamiški kultūros bei kūrybos sektoriai stiprina Europos tapatybę ir kuria bendrumo jausmą. Kultūra Europoje ir pasaulyje skatina aktyvų pilietiškumą, bendras vertybes, įtrauktį ir tarpkultūrinį dialogą. Ji suburia žmones, taip pat ir naujai atvykusius pabėgėlius bei kitus migrantus, ir padeda mums pasijusti bendruomenių dalimi. Kultūra ir kūrybos pramonė taip pat geba gerinti gyvenimą, keisti bendruomenes, kurti darbo vietas ir skatinti ekonomikos augimą ir daryti šalutinį poveikį, kuris reiškiasi kituose ekonomikos sektoriuose.

Naujojoje Europos kultūros darbotvarkėje (toliau - naujoji darbotvarkė) atsižvelgiama į Europos vadovų kvietimą pasitelkus kultūrą ir švietimą labiau siekti, kad būtų kuriamos darnios visuomenės, ir pasiūlyti *patrauklios Europos Sąjungos viziją*⁵. Ja siekiama panaudoti visą kultūros potencialą ir padėti sukurti įtraukesnę ir teisingesnę Sąjungą, remti naujoves, kūrybiškumą ir tvarias darbo vietas bei ekonomikos augimą.

2. Problemos ir užmojai

Atsigaudama po sunkios finansinės krizės Europa susiduria su didėjančia socialine nelygybe, gyventojų grupių įvairove, populizmu, radikalėjimu ir terorizmo grėsmėmis. Naujos technologijos ir skaitmeninė komunikacija keičia visuomenes, keičia gyvenimo būdą, vartojimo modelius ir galių santykius ekonominės vertės grandinėse. Šiame kintančiame kraštovaizdyje kultūros vaidmuo yra svarbesnis nei bet kada anksčiau. 2017 m. „Eurobarometro“ apklausoje 53 proc. respondentų laikėsi nuomonės, kad valstybės narės yra artimos dėl bendrų vertybių, o 40 proc. manė, kad jos tolimos. Kultūra gali padėti sumažinti šį atotrūkį, nes tai vienas iš pagrindinių veiksnių, iš kurių tikimasi galimybės sukurti bendruomeniškumo jausmą⁶. Tačiau iš Eurostato duomenų matyti, kad daugiau kaip trečdalis europiečių visiškai nedalyvauja kultūrinėje veikloje⁷. Tad aišku, kad dar yra galimybių plėsti kultūrinį dalyvavimą ir suburti europiečius patirti tai, kas mus jungia, o ne skiria. Tačiau rinkos susiskaidymas, nepakankamos galimybės naudotis finansavimu ir neaiškios sutarčių sąlygos ir toliau trukdo kultūros ir kūrybos sektoriams bei smukdo juose dirbančių specialistų pajamas.

¹ [Romos deklaracija, 2017 m. kovo mėn.](#)

² [Europos Vadovų Tarybos išvados, 2017 m. gruodžio mėn.](#)

³ <https://europa.eu/cultural-heritage/>

⁴ [COM\(2017\) 673 final.](#)

⁵ [Bratislavos deklaracija, 2016 m. rugsėjo mėn.](#)

⁶ „Eurobarometro“ apklausa Nr. 87, 2017 m. pavasaris.

⁷ [Eurostatas, 2017 m. lapkričio mėn.](#)

Naujojoje darbotvarkėje, pasitelkus tinkamą finansavimą, bus pasinaudota kultūros ir švietimo sąsajomis ir stiprinami kultūros ir kitų politikos sričių tarpusavio ryšiai. Taip pat ji padės kultūros ir kūrybos sektoriams spręsti problemas ir pasinaudoti skaitmeninės pertvarkos galimybėmis.

3. Teisinis pagrindas ir pirmieji žingsniai

Teisinis kultūros srities pagrindas ES lygmeniu yra Europos Sąjungos sutarties 3 straipsnis ir Sutarties dėl ES veikimo 167 straipsnis⁸. Valstybės narės turi išimtinę kompetenciją kultūros politikos klausimais, o Sąjungos vaidmuo – skatinti bendradarbiavimą ir remti bei papildyti valstybių narių veiksmus. ES bendradarbiavimą politikos klausimais labai paskatino 2007 m. Komisijos komunikatas (jį patvirtino Taryba⁹) „Komunikatas apie Europos kultūros globalizuotame pasaulyje darbotvarkę“¹⁰. Europos Parlamentas taip pat parėmė tą darbotvarkę politinėmis rezoliucijomis ir bandomaisiais projektais.

Nuo to laiko valstybės narės ėmėsi daugybės veiksmų¹¹, paskatintos ES politinio bendradarbiavimo pasitelkiant nuoseklius Tarybos darbo planus kultūros srityje, vykdamas pagal ES programas finansuojamus projektus ir taikant makroregionines strategijas¹².

Dabar Europos Vadovų Taryba skyrė Europos Sąjungai užduotį daugiau nuveikti šioje srityje ir *išnagrinėti kitas galimas priemones*, be kita ko, *dėl kultūros ir kūrybos pramonės plėtojimo ir kultūros sektoriaus specialistų judumo teisiniu ir finansiniu bendrųjų sąlygų*².

4. Strateginiai tikslai ir veiksmai

Naująją darbotvarkę siekiama trijų socialinio, ekonominio ir išorinio aspekto strateginių tikslų.

4.1 Socialinis aspektas – kultūros jėgos ir kultūros įvairovės pasitelkimas siekiant socialinės sanglaudos ir gerovės:

- puoselėti visų europiečių kultūrinius pajėgumus¹³ sudarant galimybę vykdyti įvairiausių kultūros veiklą ir suteikti galimybes aktyviai joje dalyvauti;
- skatinti kultūros ir kūrybos sektorių specialistų judumą ir pašalinti jų judumo kliūtis;
- saugoti ir skatinti Europos kultūros paveldą kaip bendrą išteklių, skatinti bendros mūsų istorijos ir vertybių suvokimą ir sustiprinti bendros Europos tapatybės jausmą.

Dalyvavimas kultūriniame gyvenime suburia žmones. Kultūra yra puiki komunikacijos priemonė, įveikianti kalbos barjerus, suteikianti žmonėms galių ir padedanti įgyvendinti socialinę sanglaudą, taip pat tarp pabėgėlių, kitų migrantų ir priimančiųjų bendruomenių. Pagal 2007 m. Europos darbotvarkę politikos formuotojai susitarė dėl būdų, kaip naudoti

⁸ 173 ir 208 straipsniai taip pat yra svarbūs kūrybos pramonei ir vystomajam bendradarbiavimui.

⁹ [2007/C 287/01](#)

¹⁰ [KOM\(2007\) 242 galutinis.](#)

¹¹ Prie šio komunikato pridedamame Komisijos tarnybų darbiname dokumente SWD/2018/167 pateikiama pagal 2007 m. darbotvarkę atliktų veiksmų apžvalga, išsami informacija apie šioje naujojoje darbotvarkėje siūlomus veiksmus ir kitus vykdomus arba planuojamus susijusius veiksmus ir išsami informacija apie konsultacijas, statistiką ir tyrimus, kuriais remtasi jų rengiant.

¹² http://ec.europa.eu/regional_policy/lt/policy/cooperation/

¹³ Pajėgumo metodą sukūrė Amartya Senas. Kultūros srityje jis pradėtas taikyti ne taip seniai.

dalyvavimo meną siekiant skatinti suvokimą, suteikti žmonėms galių ir didinti jų pasitikėjimą savo jėgomis¹⁴.

Kultūra yra pertvarką skatinanti bendruomenės atkūrimo jėga. Tą parodo sėkminga 30 metų Europos kultūros sostinių istorija, taip pat kultūros infrastruktūros projektai, finansuojami iš Europos struktūrinių ir investicijų fondų. Europos metais atkreipiamas dėmesys į universalų paveldo indėlį į Europos visuomenės ir ekonomiką. Yra naujas, taikomasis metodas, kaip formuoti mūsų sukurtą aplinką, kuris grindžiamas kultūra¹⁵.

Dalyvavimas kultūriniame gyvenime taip pat yra susijęs su sveikata ir gerove. Per neseniai atliktą apklausą 71 proc. europiečių pritarė tam, kad „gyvenant netoli vietų, susijusių su Europos kultūriniu paveldu, pagerėja gyvenimo kokybė“¹⁶. Tyrimu¹⁷ patvirtinama, kad galimybė naudoti kultūros vertybėmis yra antras pagal svarbą psichinę gerovę lemiantis veiksnys, kurį lenkia tik ligų nebuvimas.

Tačiau socialinės ir finansinės kliūtys, trukdančios dalyvauti kultūriniame gyvenime, išlieka, nepaisant kultūros organizacijų dedamų pastangų prisitaikyti prie kintančių kultūrinio vartojimo modelių ir gyventojų sudėties. Tad kaip pagrindinis principas yra siūlomas naujas metodas, kuriam būdingas kultūrinis pajėgumas. Tai reiškia, kad suteikiama galimybė dalyvauti labai įvairiose kokybiškose kultūrinėse veiklose, skatinamos visų žmonių galimybės dalyvauti ir kurti bei stiprinamos kultūros ir švietimo, socialinių reikalų, miesto politikos, tyrimų ir inovacijų sąsajos¹⁸.

Siekiant skatinti dalyvavimą, reikia aktyvesnio Europos meno kūrybinių ir Europos kultūros bei kūrybos sektorių specialistų judėjimo. Remdamasi pagrįstais duomenimis¹⁹, ES ir toliau rėms politiką ir finansavimą, bet valstybės narės turės įdėti daugiau pastangų, kad pašalintų administracines kliūtis, kaip antai dvigubo menininkų ir meno specialistų apmokestinimo riziką.

---

¹⁴ [Atvirasis koordinavimo metodas \(AKM\) ir 2014, 2016 ir 2017 m. „Kultūros balsai“](#)

¹⁵ Pagal [2018 Davoso „Declaration on high-quality Baukultur for Europe“](#)

¹⁶ [Specialioji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 2017](#)

¹⁷ [Sacco et al., 2011, The Interaction Between Culture, Health and Psychological Well-Being](#). 2017–2018 m. kultūros atviruoju koordinavimo metodu siekiant socialinės įtraukties taip pat pateikiama daugiau įrodymų apie sveikatą ir gerovę.

¹⁸ [Londono Karaliaus kolegijos](#) ataskaita "Towards cultural democracy: Promoting cultural capabilities for everyone".

¹⁹ 3 AKM, skirti [Menininkų judumui](#) ir kūrybinėms viešnagėms, 2010, 2012, 2014 m.

Komisija:

- rems tyrimus kultūros sankirtose, siekdama įvertinti poveikį įvairiose srityse, įskaitant sveikatą ir gerovę (2018 m.);
- rengs konkrečius veiksmus, siekdama socialinės įtraukties per kultūrą, per programas „Kūrybiška Europa“ ir „Erasmus+“²⁰ ir atsižvelgs į programos „Kūrybiška Europa“ atrankos kriterijus, kad būtų skatinamas lygus lyčių požiūriu projektų valdymas (2019 m.);
- pradės įgyvendinti projektą „Kultūrinės ir kūrybinės erdvės ir miestai“ pagal programą „Kūrybiška Europa“, siekdama skatinti dalyvavimą kultūriname gyvenime ir socialinį bei miestų atgaivinimą (2018 m.);
- pasiūlys judumo programą kultūros ir kūrybos sektorių specialistams pagal programą „Kūrybiška Europa“ (2018–2019 m.).

Komisija ragina valstybes nares:

- įsipareigoti padaryti reikšmingą pažangą šalinant administracines ir fiskalines judumo kliūtis, *inter alia*, per kitą Darbo planą kultūros srityje.

4.2 Ekonominis aspektas – kultūrinio kūrybiškumo rėmimas švietimo ir inovacijų srityje ir siekiant kurti darbo vietas bei siekiant ekonomikos augimo:

- visais lygmenimis skatinti meną, kultūrą ir kūrybišką mąstymą formaliojo ir neformaliojo švietimo ir mokymo srityse ir mokymosi visą gyvenimą srityje;
- puoselėti kultūros ir kūrybos pramonei palankias ekosistemas, skatinant galimybę gauti lėšų, inovacinius gebėjimus, sąžiningą autorių ir kūrėjų atlygį ir tarpsektorinį bendradarbiavimą;
- skatinti įgūdžius, kurie reikalingi kultūros ir kūrybos sektoriuose, įskaitant skaitmeninius, verslumo, tradicinius ir specializuotus įgūdžius.

Kultūra ir kūrybiškumas yra svarbios ekonomikos vertybės. Kultūra tiesiogiai prisidedama prie darbo vietų kūrimo, ekonomikos augimo ir išorės prekybos. ES užimtumas kultūros srityje nuolat didėjo nuo 2011 iki 2016 m. ir pasiekė 8,4 mln. Susidarė 8,7 mlrd. EUR kultūrinių vertybių prekybos perteklius²¹ ir skaičiuojama, kad kultūros ir kūrybos sektoriai papildys Europos Sąjungos bendrąjį vidaus produktą 4,2 proc.²². Naujoviškiems ekonomikos sektoriams taip pat reikalingas kūrybiškumas, kad jie išlaikytų konkurencinį pranašumą. Norėdamos pritraukti darbdavių, studentų ir turistų miesto ir kaimo bendruomenės vis labiau priklauso nuo kultūros.

Kultūra, menas, kūrybiškumas ir kūrybos pramonė yra tarpusavyje susiję. Derinant konkrečiai su kultūros ir kūrybos sektoriais susijusias žinias ir įgūdžius su kitų sektorių žiniomis ir įgūdžiais galima sukurti geresnius inovacinius sprendimus, įskaitant informacines ir ryšių technologijas, turizmą, gamybą, paslaugas ir viešąjį sektorių. Norėdama pasinaudoti šia pertvarką skatinančia jėga, Komisija siūlo sutelkti dėmesį į tris

²⁰ ec.europa.eu/programmes/creative-europe/; [ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus.](http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/)

²¹ Eurostatas, 2016 m. (kultūros statistika: užimtumas, įmonės, dalyvavimas, prekyba, išlaidos).

²² 2014 m. „Ernst & Young“ tyrimas "Measuring cultural and creative markets in the EU" (Kultūros ir kūrybos rinkų matavimas ES).

konkrečias ekosistemas: švietimą ir mokymą, miestus ir regionus ir į pačią kultūros ir kūrybos pramonę, siekiant sukurti palankią aplinką kultūra grindžiamoms inovacijoms.

Švietimas ir mokymas: yra aiški sąsaja tarp išsilavinimo lygio ir dalyvavimo kultūriniame gyvenime. Tarpsektoriniai kultūrinio sąmoningumo ir raiškos – vieno iš aštuonių Europoje pripažįstamų pagrindinių gebėjimų – veiksmai bus nagrinėjami atsižvelgiant į peržiūrėtą Pagrindinių mokymosi visą gyvenimą gebėjimų sistemą²³. Taip pat bendrai sutariama dėl skatinančių kūrybiškumą ir kritinį mąstymą perkeliamųjų kompetencijų ir įgūdžių būtinybės. Komisija remia EBPO veiklą nustatant kaip mokyti kūrybinio ir kritinio mąstymo, kaip jo mokyti ir jį vertinti²⁴, – dabar tai pažangi 2021 m. PISA (Tarptautinio moksleivių vertinimo programos) sritis. Šis dėmesys kūrybiniam ir kritiniam mąstymui turėtų būti skiriamas visais švietimo ir mokymo lygmenimis, kadangi tai atitinka perėjimą nuo STEM (gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos) prie STEAM, įtraukiant menus²⁵.

Miestai ir regionai: kultūros ir kūrybos sektoriai sukuria labai daug galimybių eksperimentuoti, numatyti tendencijas ir nagrinėti socialinių bei ekonominių inovacijų modelius. Miestai ir regionai savaime yra partneriai²⁶: dėl didesnės vietos autonomijos, gebėjimo pritraukti labai talentingų asmenų ir glaudaus ryšio su savo gyventojų poreikiais ir galimybėmis jie yra kultūros skatinamų pokyčių priešakyje. Kultūra ir turizmas yra stiprūs ekonominės veiklos varikliai. Investuodami į kultūrą miestai gali gauti didelės naudos, nes pritraukia daugiau darbo vietų ir žmogiškojo kapitalo nei kiti panašūs miestai, kaip parodyta Komisijos Jungtinio tyrimų centro parengtoje Kultūros ir kūrybinių miestų stebėsenos ataskaitoje²⁷. Kaimo vietovėse kultūros ir gamtos paveldo atkūrimas ir tobulinimas prisideda prie augimo potencialo ir tvarumo²⁸. Integruotas kultūros vertybių ir gamtos išteklių valdymas skatina žmones atrasti abi šias sritis ir aktyviai jose dalyvauti²⁹.

Planuoti būtina, tačiau taip pat reikia sudaryti sąlygas inovacijoms per „iš apačios į viršų“ nukreiptus procesus, kūrybos centrus³⁰ ir inkubatorius, kuriuose laisvai samdomi darbuotojai ir kūrybiniai darbuotojai dirba ir kuria kartu. Kūrybos sektorių įmonių grupės taip pat įrodė, kad gali skatinti didelį užimtumo augimą³¹, ir jau apie 6 proc. iš visų 1 300 regioninių pažangiosios specializacijos prioritetų yra susiję su kultūra³². Regioniniu ir Europos teritoriniu bendradarbiavimu skatinamas ekonomikos augimas ir kuriamos darbo vietos, garsinama Europa kaip turizmo kryptis, taip pat per makroregioninius kultūros kelius³³. Šia patirtimi taip pat galima pasinaudoti siekiant didinti kultūros vaidmenį inovacijų skatinamo teritorinio planavimo srityje.

Kultūros ir kūrybos pramonė. Kad kultūros ir kūrybos įmonės bei specialistai galėtų pasinaudoti ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo galimybėmis, jiems reikia palankių sisteminių sąlygų: reglamentavimo aplinkos, kuri būtų palanki kūrybai, geresnių

²³ [2016 m. AKM vadove](#) išdėstomi veiklos principai ir rekomendacijos.

²⁴ [EBPO Švietimo tyrimų ir inovacijų centras](#).

²⁵ [COM\(2017\) 247 final](#).

²⁶ [Kultūra miestams ir regionams](#) tarpusavio mokymosi projektas, 2015–2017 m.

²⁷ [Cultural and Creative Cities Monitor](#), 2017.

²⁸ 2016 m., Europos kaimo plėtros tinklas. Meno ir kultūros kaimo regionuose informacinė suvestinė.

²⁹ „Natura 2000“ atvejų tyrimai, kuriais siejamas kultūros ir gamtos paveldas.

³⁰ [Europos kultūros centrų tinklas](#), 2016–2018 m.

³¹ [Europos inovacijų grupių apžvalga 2014 m.](#)

³² <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/map>

³³ „Routes4U“: Bendra Komisijos ir Europos Tarybos programa dėl kultūros kelių makroregionuose.

galimybių gauti finansavimą, galimybių plėsti veiklą ir ją plėtoti tarptautiniu lygmeniu ir tam tikrų įgūdžių pasiūlos.

Daugeliui europiečių, ypač jaunesnių, darbas kultūros srityje yra svarbi galimybė patekti į darbo rinką (Latvijoje, Rumunijoje, Kipre, Bulgarijoje, Portugalijoje, Estijoje ir Ispanijoje kultūros srityje dirba didesnė 15–29 metų žmonių dalis nei visoje ekonomikoje). Tačiau sunkumų gali kilti dėl čia vyraujančių projektais grindžiamų, netipinių darbo vietų ir ne visą darbo dieną trunkančio darbo. Svarbus politikos uždavinys – pritaikyti reglamentavimo sistemą siekiant suteikti draudimo ir socialinę apsaugą pagal trumpalaikes terminuotas nereguliarus darbo sutartis dirbantiems ir vis dažniau judiems darbuotojams. Kita problema, kurią Komisija sprendžia bendrosios skaitmeninės rinkos strategijoje, yra teisingas autorių ir kūrėjų atlygis.

Galimybė gauti finansavimą tebekelia daug sunkumų sektoriuje, kurį sudaro beveik vien tik mažosios ir vidutinės įmonės ir labai mažos įmonės. Kultūros ir kūrybos sektorių garantijų priemonė, kuria galima pasinaudoti pagal programą „Kūrybiška Europa“, buvo padaryta daug žadanti pradžia, ir ši priemonė bus stiprinama. Toliau bus nagrinėjamos kitos priemonės, kaip antai sutelktinis finansavimas³⁴ ir rėmėjų, fondų ir viešojo bei privačiojo sektorių partnerystės ryšių teikiamas privatus finansavimas.

Kultūros ir kūrybos sektorių specialistams reikalingi labai įvairūs skaitmeniniai, tradiciniai, universalieji ir specializuotieji įgūdžiai. Naujoji darbotvarkė grindžiama vykdoma politikos veikla, ypač verslumo³⁵ ir paveldo įgūdžių srityse.

Naujojoje darbotvarkėje pirmenybė teikiama tarpsektoriniam požiūriui į ES bendradarbiavimą, nes skaitmeninimas ir bendras kūrimas ir toliau griauna menines ir ekonomines ribas. Jis bus papildytas specialiomis iniciatyvomis brandžiausiose sektoriuose, kad būtų veiksmingiau remiama turtinga Europos kultūros raiškos įvairovė.

Komisija:

- padės įgyvendinti Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) projekto „Kaip ugdyti ir vertinti kūrybinio ir kritinio mąstymo įgūdžius ir jų mokytis švietimo srityje“ patvirtinimo etapą, siekdama įtraukti kūrybinį modulį į 2021 m. Tarptautinio moksleivių vertinimo programą, ir tirs panašaus darbo galimybes aukštojo mokslo ir mokymo srityje (2018 m.);
- skatins muzikos ir meno studijas švietimo ir mokymo srityje, taip pat ir kaip prioritetinę temą programoje „Erasmus+“ (2019 m.), ir skatins tarpdisciplininius magistro studijų modulius aukštojo mokslo srityje, derinant meno, informacinių ir ryšio technologijų, verslumo ir verslo įgūdžius (2018 m.);
- toliau remis regionus, kuriuose įgyvendinama pažangioji specializacija ir makroregioninės strategijos, sutelktos į kultūrą, ir skatins tvarų kultūrinį turizmą per specializuotą Europos iniciatyvą Europos metais;
- remis kūrybos srities specialistų bei pramonės ir Europos inkubacinių tinklų partnerystės ryšius, siekdama kūryba grindžiamų inovacijų, sujungiančių kūrybą, meną ir dizainą su moderniausiomis technologijomis ir mokslu;
- vykdys bandomąjį projektą, kuriuo skatinami stipresni kultūros ir kūrybos sektorių, vietos valdžios institucijų, socialinių partnerių ir švietimo bei mokymo paslaugų

³⁴ [Crowdfunding4Culture](#)

³⁵ Taip pat per Europos verslumo ir skaitmeninių kompetencijų programas („EntreComp“, „DigComp“).

teikėjų partnerystės ryšiai (2018 m.);

- nagrinės Europos inovacijų ir technologijų instituto žinių ir inovacijos bendriją kultūros paveldo ir kūrybos pramonės tema (2019 m.);
- reguliariai rengs dialogą su kultūros ir kūrybos sektoriais atsižvelgdama į atnaujintą pramonės politikos strategiją, kad būtų nustatyti politikos poreikiai ir sustiprinta išsami ES lygmens politikos sistema;
- reguliariai rengs dialogus su muzikos sektoriumi ir vykdys parengiamąjį veiksma „Music Moves Europe“;
- stiprins dialogą su Europos garso ir vaizdo pramone, taip pat per Europos filmų forumo renginius (2018 m.);
- padės valstybėms narėms užtikrinti teisingą atlygį menininkams ir kūrėjams per bendrąjį ir su konkrečiais sektoriais susijusius dialogus pagal bendrosios skaitmeninės rinkos strategiją (2019 m.).

Komisija ragina valstybes nares:

- įsipareigoti gerinti menininkų ir kūrėjų socialines ir ekonomines sąlygas, skatinti meninį švietimą ir mokymą pagal naują darbo planą.

4.3 Išorės aspektas – tarptautinių kultūros ryšių stiprinimas:

- remti kultūrą kaip tvarios socialinės ir ekonominės plėtros variklį;
- skatinti kultūrą ir tarpkultūrinį dialogą siekiant taikių santykių bendruomenės viduje;
- stiprinti bendradarbiavimą kultūros paveldo srityje.

Paskelbusi 2016 m. bendrą komunikatą „ES tarptautinių kultūrinių ryšių strategijos kūrimas“³⁶, ES nustatė kultūrinio bendradarbiavimo su partnerių šalimis sistemą. Tai visiškai atitinka UNESCO 2005 m. Konvenciją dėl kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo, kurią yra pasirašiusios ES ir visos valstybės narės³⁷. Europos Sąjungos užsienio ir saugumo politikos visuotinėje strategijoje³⁸ kultūrinė diplomatija yra įvardyta kaip nauja ES bendrųjų išorės veiksmų sritis. Naujajame Europos konsensuse dėl vystymosi³⁹ pripažįstama, kad kultūros vaidmuo yra svarbus komponentas ir veiksnys.

Komisija, Vyriausioji įgaliotinė užsienio reikalams ir saugumo politikai (toliau – Vyriausioji įgaliotinė) ir jų tarnybos, įskaitant Europos išorės veiksmų tarnybą (EIVT,) visiškai remia Taryboje vykdomą darbą rengiant išsamų laipsnišką požiūrį į tarptautinius kultūros ryšius. ES veiksmai skatina sąsajas ir kuria pridėtinę vertę⁴⁰, ypač atsižvelgiant į ES delegacijų vaidmenį. ES delegacijų kultūros ryšių centrų atstovams suteikiama žinių apie vystymosi ir išorės santykių sričių kultūros aspektą, siekiant geriau skleisti gerąją patirtį ir patenkinti vietos partnerių poreikius bei lūkesčius.

Naujajame darbotvarkėje sudaroma galimybė veiksmingiau skatinti kultūrą kaip tapatybės ir sanglaudos paskatą, socialinio ir ekonominio vystymosi varomąją jėgą ir kaip veiksnį,

³⁶ [JOIN/2016/029](#).

³⁷ <http://en.unesco.org/creativity/>; naujausia ES ataskaita pateikiama [čia](#).

³⁸ [ES visuotinė strategija](#).

³⁹ [Mūsų pasaulis, mūsų orumas, mūsų ateitis, 2017 m.](#)

⁴⁰ Taip pat ir per naująją ES kultūrinės diplomatijos platformą.

kuriuo tiesiogiai puoselėjami taikūs santykiai, taip pat ir per tiesioginius žmonių ryšius, užsimezgančius per švietimą ir jaunimo projektus, ypač skiriant dėmesio Vakarų Balkanams ir plėtros šalims⁴¹. Komisija taip pat planuoja pasinaudoti darbotvarke norėdama pabrėžti darnaus vystymosi kultūros aspektą ir padėti įgyvendinti JT Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m.

2018 m. Europos kultūros paveldo metai³ (su kuriais Vakarų Balkanų šalys yra visapusiškai susijusios) yra unikali galimybė sustiprinti kultūrinius ryšius su partnerių šalimis ir vietos kultūros sektoriais. Šiais metais užmegzti partnerystės ryšiai turėtų veikti ir vėliau vykdam ES kultūrinį bendradarbiavimą ir naują Europos kultūros paveldo veiksmų planą. Nuo konfliktų nukentėjusiose zonose projektai taip pat vykdomi arba netrukus bus pradėti vykdyti, siekiant atgaivinti sužalotą kultūros paveldą, skatinti darbo vietų kūrimą ir geresnes pragyvenimo sąlygas.

Komisija ir Vyriausioji įgaliotinė:

- skatins kultūros ir kūrybos sektorius Vakarų Balkanų šalyse stiprindamos pagalbą pagal programą „Kūrybiška Europa“ ir naudos Pasirengimo narystei pagalbos priemonę, siekdamas remti kultūrą Vakarų Balkanų ir plėtros šalyse, visų pirma įgyvendindama susijusias Vakarų Balkanų pertvarkos rėmimo veiksmų plano bendrąsias iniciatyvas;
- numato pradėti trečią Rytų partnerystės programos „Kultūra“ etapą ir stiprins pilietinę visuomenę pe kultūrą Viduržemio jūros regiono šalyse;
- pradės parengiamuosius Europos kultūros namų veiksmus šalyse partnerėse;
- stiprins dialogą kultūros tema su Kinija ir pradės naują dialogą su Japonija;
- įgyvendins 11-ąją Europos plėtros fondo ir AKR kultūros programą Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno šalims, kuria bus papildyti visų kitų susijusių ES programų veiksmai, siekiant remti darbo vietų kūrimą, tapatybės formavimą, profesinį mokymą, bendradarbiavimą garso ir vaizdo srityje ir įgyvendinti 2005 m. UNESCO konvenciją besivystančiose šalyse;
- rengs bendradarbiavimo kultūros srityje strategijas regionų lygmeniu, pradedant Vakarų Balkanų, Artimųjų Rytų ir Šiaurės Afrikos regionais bei Lotynų Amerika;
- atitinkamais atvejais įtrauks kultūros paveldo apsaugą į bendros saugumo ir gynybos politikos misijų užduotis, remdamosi vykdomomis misijomis ir projektais;
- remis Šilko kelio paveldo koridorius Centrinėje Azijoje, Afganistane ir Irane;

Komisija ragina valstybes nares:

- Bendradarbiauti plėtojant bendrus veiksmus su Komisija, Vyriausiąja įgaliotine ir jų tarnybomis, įskaitant Europos išorės veiksmų tarnybą.

5. Horizontalieji veiksmai

Dauguma naujojoje darbotvarkėje numatytų veiksmų pirmiausia prisideda siekiant vieno iš trijų tikslų – socialinių, ekonominių ir tarptautinių santykių srityse, tačiau daugelis veiksmų

⁴¹ COM(2018) 65 *final*.

yra universalūs. Dvi didelės politikos veiksmų ES lygmeniu sritys (kultūros paveldo ir skaitmeninių technologijų) padės siekti visų trijų tikslų.

5.1 Kultūros paveldo saugojimas ir vertinimas

2018 m. Europos kultūros paveldo metai prasidėjo sėkmingai ir visoje Europoje įgyvendinama tūkstančiai veiksmų. Komisija tiesiogiai prisideda pirmiausia akcentuodama dešimt pagrindinių temų⁴² siekiant keturių pagrindinių tikslų: dalyvavimo, tvarumo, apsaugos ir inovacijų. Jų pagrindu bus parengtos rekomendacijos, principai ir priemonių rinkiniai, kuriais siekiama užtikrinti, kad šie metai duotų teigiamų rezultatų ir prisidėtų prie naujosios darbotvarkės.

Baigiantis Europos kultūros paveldo metams Komisija:

- pristatys **Kultūros paveldo veiksmų planą** ir paprašys valstybių narių parengti tokius pat planus nacionaliniu lygmeniu ir stebės dešimt Europos iniciatyvų per Tarybos darbo planus kultūros srityje;
- pasiūlys įtraukti šių metų rezultatus į būsimas ES programas ir sanglaudos politiką;
- remis būsimo ES reglamento dėl kultūrinių vertybių importo įgyvendinimą per kovos su neteisėta prekyba kultūros objektais veiksmų planą ir įsteigs mokslo ir politikos suinteresuotųjų šalių socialinę platformą dėl kultūros paveldo, kuriam gresia pavojus išnykti.

5.2 Digital4Culture

Skaitmeninė revoliucija sudaro galimybes atsirasti naujoms ir pažangioms meninės kūrybos formoms, platesnėms, demokratiškesnėms galimybėms naudotis kultūra ir paveldu ir naujiems būdams pasiekti, vartoti kultūros turinį ir gauti iš jo pajamų. Norėdama atspindėti šiuos pokyčius, Komisija rengia naują ES strategiją *Digital4Culture*, siekdama pasinaudoti autorių teisių, garso ir vaizdo bei transliavimo sričių pasiūlymais pagal bendrosios skaitmeninės rinkos strategiją ir paruošti dirvą būsimiems veiksams pagal kitą Sąjungos daugiamečių finansinę programą..

Komisija:

- sukurs kompetencijos centrų tinklą ES, siekdama apsaugoti žinias apie pavojuje atsidūrusius paveldo paminklus atliekant didelio masto skaitmeninimą (2019 m.);
- sukurs internetinį Europos filmų katalogą ir pradės pirmą ES filmų savaitę, kad Europos filmai būtų prieinami visose Europos mokyklose (2019 m.);
- parengs visos Europos skaitmeninių kūrybos ir inovacijų centrų tinklą ir remis skaitmeninę transformaciją (2020 m.);
- pasiūlys tolesnius Europos kultūros paveldo skaitmeninės platformos EUROPEANA veiksmus (2018 m.);
- pradės įgyvendinti bandomąsias mokomąsias programas garso ir vaizdo srityje specialistams (ypač moterims), siekdama padėti naujiems talentams atrasti savo profesinį kelią ir plėtoti gebėjimus (2019 m.);

⁴² Dešimt [Europos iniciatyvų](#) yra pagrindinės tarpkultūrinės politikos veiksmų temos, įskaitant švietimą, kovą su neteisėta prekyba, atkūrimo kokybės principus, tvarų kultūrinį turizmą, įgūdžius ir inovacijas.

- skatins meno ir technologijų sankirtas ir bendradarbiavimą siekdama tvarios inovacijos pramonės ir socialiniais lygmenimis (2018 m.).

6. Naujosios darbotvarkės įgyvendinimas

Laikantis subsidiarumo principo, ES vaidmuo yra teikti paskatas ir rekomendacijas norint išbandyti naujas idėjas ir remti valstybes nares tobulinant bendrą darbotvarkę. Aiškiai matyti, kad kai kuriose srityse galima nuveikti daugiau, pasitelkus per strateginį orientavimą, patobulintus darbo metodus ir bandomuosius veiksmus.

6.1. Bendradarbiavimas su valstybėmis narėmis

Naujoji darbotvarkė turėtų būti įgyvendinta per darbo planus ir darbo metodus (kaip antai atvirąjį koordinavimo metodą), kuriuos patvirtina valstybės narės.

Norėdama padidinti poveikį Komisija taip pat siūlo sutelkti dėmesį į konkretų įgyvendinimą nacionaliniu, regioniniu arba vietos lygmenimis, per bendrus projektus, kurie iš dalies finansuojami ES priemonėmis, siūlyti tarpusavio mokymąsi ir techninę pagalbą valstybėms narėms arba jų paskirtoms regionų ir vietos valdžios institucijoms.

Komisija ragina valstybes nares apvarstyti šias bendro darbo temas:

- dalyvaujamas valdymas paveldo tema, bendradarbiaujant su Europos Taryba;
- paveldo intervencijų ir restauravimo kokybės principai;
- galimybė gauti finansavimą ir inovaciniai gebėjimai kultūros ir kūrybos sektoriuose;
- kultūros ir paveldo projektų masto didinimas, remiamas pagal ES programas.

6.2. Struktūrinis dialogas su pilietine visuomene

Komisija planuoja išplėsti dabartinį struktūrinį dialogą⁴³ ir įtraukti ne tik tas temas, kurios nagrinėjamos pagal atvirąjį koordinavimo metodą, sukurti daugiau internetinio bendradarbiavimo galimybių ir kiekvienu konkrečiu atveju atverti galimybes atitinkamoms organizacijoms už kultūros ir kūrybos sektorių ribų. Ji taip pat siūlys pilietinei visuomenei priimti aktyvesnį vaidmenį rengiant Europos kultūros forumų bienalę.

7. Kultūros skatinimas per ES politiką ir programas

Pagal programą „Kūrybiška Europa“ ir po jos būsimą programą bus tiesiogiai dalyvaujama remiant naująją darbotvarkę, ir Komisija pagerins projektų ir politinės veiklos sąveiką. Strategija *Digital4Culture* bus sustiprintas kultūros, skaitmeninių ir garso bei vaizdo iniciatyvų suderinamumas. Komisija taip pat remis naujosios darbotvarkės visuomeninius, ekonominius ir tarptautinius tikslus įgyvendindama veiksmus kitose politikos srityse ir kitą (esamą ir būsimą) ES politiką, ir intervencijomis papildys ir remis valstybių narių kultūros politiką.

8. Tolesni veiksmai

Naujoji Europos kultūros darbotvarkė yra viena svarbiausių Komisijos atsako vykdamt Europos Vadovų Tarybos 2017 m. gruodžio mėn. suteiktą įgaliojimą dalių. Ji užtikrina bendradarbiavimo ES lygmeniu tolesnio etapo pagrindą siekiant išspręsti esamas visuomenės problemas pasinaudojant permainas skatinančią kultūros jėgą. Naujas metodas siūlomas

⁴³ www.voicesofculture.eu.

laikantis holistinės vizijos, skatinant kultūros sektorių ir kitų politikos sričių sąveiką. Norint sėkmingai įgyvendinti naująją darbotvarkę ir joje numatytus veiksmus, reikia glaudaus Europos Parlamento, Tarybos ir valstybių narių bendradarbiavimo, taip pat įtraukiant kultūros sektoriaus suinteresuotuosius subjektus.

Politinis bendradarbiavimas pagal naująją darbotvarkę 2019 ir 2020 m. bus remiamas programa „Kūrybiška Europa“ ir kitomis ES programomis, kuriomis finansuojami kultūros projektai, o nuo 2021 m. – būsimomis programomis pagal kitą ES daugiametę finansinę programą.